

СУРКОВ ПАВЛО ДМИТРОВИЧ

Аспірант кафедри обліку та аудиту

Університет банківської справи

м. Київ, Україна

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ КОМПАНІЇ

Актуальність проблем сталого розвитку обумовлена, по-перше, орієнтацією на європейські цінності, що створюють матеріальні можливості для підтримки сучасних стандартів якості життя кожної людини; по-друге, значенням ролі нематеріальних чинників економічного зростання, пов'язаних з необхідністю інвестицій в людський капітал як ключової умови інноваційного економічного зростання, заснованого на потенціалі інтелекту, освіченості і творчості працівників.

Для комплексного аналізу основ і форм реалізації сталого розвитку, а також його розгляду як чинника формування вартості компанії, необхідно визначитися з основними поняттями та головними причинами його функціонування і тенденціями розвитку в передових країнах світу.

У різних джерелах можна зустріти різні трактування сталого розвитку. Найбільш широке тлумачення надається в матеріалах програми ООН при визначенні 17 цілей сталого розвитку. Дана категорія визначається як розвиток, що відповідає потребам нинішнього покоління без збитку для можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби. При цьому в основі стратегії сталого розвитку визначаються три основні елементи, зокрема економічне зростання, соціальна інтеграція та охорона навколишнього середовища [4]. Варто зазначити, що подібне визначення було вперше дане у звіті керівника Комісії з навколишнього середовища та розвитку Гро Гарлем Брундтланда [5]. По суті в основі даного визначення поставлена ідея щодо задоволення власних потреб та зменшення рівня бідності серед населення при

одночасному обмеженні екстенсивної господарської діяльності з цілю забезпечення раціонального використання ресурсів та збереження можливості задовольняти свої потреби майбутнім поколінням. Британський дослідник Девід Пірс при вивченні проекту зеленої економіки формулює визначення сталого розвитку акцентуючи увагу на процес, що передує досягненню останнього. Сталий розвиток в даному випадку визначається як розробка соціально-економічної системи, яка гарантує підтримку наступних цілей:

- зростання реальних доходів населення;
- покращення якості освіти та системи охорони здоров'я;
- забезпечення відмінної якості життя [3].

Дослідник Мартін Холдгейт вивчаючи проблему відповідального ставлення до навколишнього середовища дає визначення сталому розвитку протиставляючи дану категорію екстенсивному розвитку. Ключовою ознакою сталого розвитку вчений називає збільшення рівня впливу технологій в повсякденному житті суспільства, що дозволяють забезпечити достатній обсяг виробництва при збереженні необхідних обмежень щодо впливу на навколишнє середовище [2].

Американський вчений Джоель Хайнен відзначає неможливість формування єдиного підходу чи чітких рамок при визначенні категорії сталого розвитку. Такий висновок вчений сформував аналізуючи критерії оцінки, що властиві різним програмам з охорони навколишнього середовища та забезпечення сталого розвитку, а також діяльність різних груп та інституційних структур [1].

В практиці вітчизняного бізнесу категорія сталого розвитку набула вжитку відносно недавно. Специфікою реалізації діяльності направленої на сталий розвиток компанії є відсутність комплексної законодавчої бази, що забезпечує необхідність такої діяльності. При цьому слід зазначити, що подібна ситуація характерна не лише для українського бізнесу, а й для світу в цілому. Ключовим глобальним регулятором в напрямі сталого розвитку – ООН в матеріалах відповідної програми зазначається, що на даний момент подібна

діяльність компаній та населення не є обов'язковою з позиції правового регулювання. Разом з тим в програмі обумовлене очікування щодо відповідального ставлення урядів країн-членів ООН та завершення формування подібної законодавчої бази до 2030 року [4]. Таким чином корпоративні програми сталого розвитку є скоріше відображенням місця компанії в суспільному житті, аніж законодавчо обумовленою необхідністю. Загалом програми сталого розвитку вітчизняних компанії формуються на базі наступних модулів:

- Соціальна відповідальність та партнерство;
- Охорона праці та безпека виробничого процесу;
- Охорона навколишнього середовища
- Розвиток громад.

При цьому перший та четвертий модуль є пов'язаними, оскільки цілю соціального партнерства є підвищення якості життя населення на територіях присутності компанії, а шляхи реалізації подібних програм пов'язані з розвитком взаємовідносин з громадами.

Розглядаючи сталий розвиток як чинник формування вартості компанії слід перш за все взяти до уваги основні підходи при оцінці активу. Відповідно до п.38 Національного стандарту №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» визначаються три основні підходи, а саме: витратний (майновий), порівняльний та дохідний [6].

В основі витратного підходу знаходиться алгоритм розрахунку сформований на основі визначення поточної вартості витрат на відтворення або заміщення об'єкта оцінки з подальшим коригуванням на суму зносу. Таким чином витратний підхід є направленим переважно на діяльність, що завершилась в минулому, а результатом його застосування є певна вартість, що показує кількісні обсяги витрат в грошовому вимірі, що необхідно реалізувати для прямого відтворення, або ж заміщення об'єкту оцінки. При використанні даного підходу категорія сталого розвитку матиме не значний вплив, що пов'язаний переважно із суттєвістю фактору інноваційності останнього. З

часом вартість заміщення або ж відтворення може бути суттєво скоригована за рахунок розвитку виробничих процесів.

Порівняльний підхід передбачає аналіз цін продажу та пропонування подібного майну з відповідним коригуванням відмінностей між об'єктами порівняння та об'єктом оцінки. Вплив сталого розвитку в даному випадку буде значно вищим порівняно з витратним підходом, адже подібні за всіма кількісними показниками компанії матимуть різну ринкову вартість за рахунок коригувань за якісними показниками до яких і належить діяльність в сфері сталого розвитку.

Дохідний підхід, згідно Національного стандарту №1 базується на врахуванні принципів найбільш ефективного використання та очікування, відповідно до яких вартість об'єкта оцінки визначається як поточна вартість очікуваних доходів від найбільш ефективного використання об'єкта оцінки, включаючи дохід від його можливого перепродажу. З трьох передбачених в НСО №1 підходів, дохідний характеризується найбільшим впливом фактору сталого розвитку на фінальну вартість компанії, що пов'язано з направленістю даного підходу на очікування, тобто майбутнє (рис. 1).

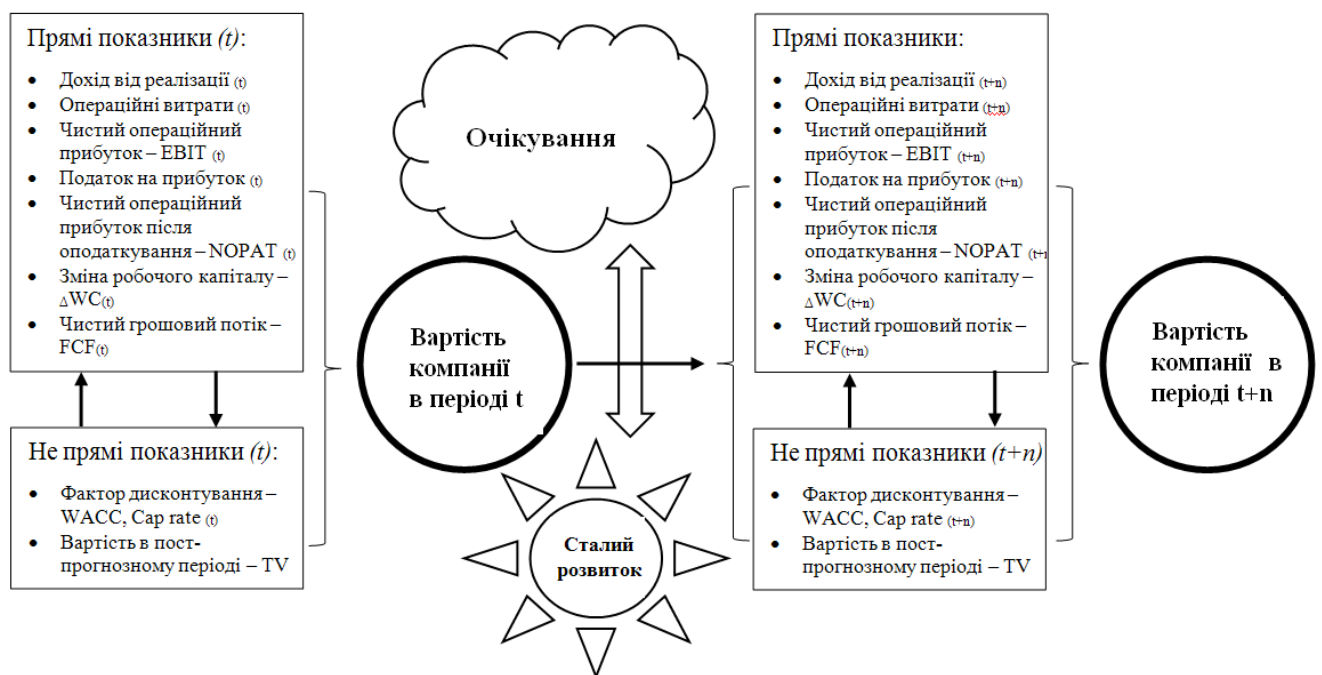

Рис.1 Вплив сталого розвитку на формування вартості компанії за дохідним підходом

При визначанні вартості компанії за дохідним підходом експертом формується ряд припущень щодо майбутнього розвитку компанії. Такі припущення в свою чергу можуть бути сформовані лише на базі ідеї щодо безперервності функціонування, що можливо лише в умовах сталого розвитку.

Таким чином категорія сталого розвитку є досить комплексною, однак її основною ідеєю є розумний розподіл та використання ресурсів за для забезпечення можливості повноцінної життєдіяльності наступних поколінь. Дана категорія на початку свого формування стосувалась переважно охорони навколишнього середовища та екологічних проблем, однак в подальшому її значення суттєво модифікувалось та розширилось. В практиці вітчизняного бізнесу на даний момент уже можна виділити основні напрями реалізації концепції сталого розвитку. Найбільш суттєву роль в цьому відіграють великі публічні компанії для яких характерним є навіть формування окремих блоків в інтегрованій звітності, що стосуються становленню сталого розвитку в їх діяльності. При формуванні вартості компанії сталий розвиток характеризується суттєвим впливом при застосуванні дохідного та порівняльного підходів, оскільки перший вимагає формування ряду припущень щодо можливого розвитку компанії в майбутньому, а другий робить можливим застосування коригувань за якісними показниками.

Список використаних джерел

1. Heinen, J.T. Emerging, diverging and converging paradigms on sustainable development. *International Journal of Sustainable Development and World Ecology* 1 (1): 22-23.
2. Holdgate, M., and D.A. Munro. 1993. Limits to caring: a response. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.wildwilderness.org/docs/willersdev.pdf>.
3. Pearce, David. Green Economics. *Environmental Values* 1, no. 1. (1992): 3-13. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.environmentandsociety.org/node/5454>.

4. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Developments. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015. – United Nations, General Assembly, A/RES/70/1. – 35 P.
5. World Commission on Environment and Development (WCED), Our Common Future. Oxford: Oxford University Press, London [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>.
6. Про затвердження Національного стандарту №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», Кабінет міністрів України; Постанова, від 10.09.2003 № 1440 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF>.